

Ein bardagi um lív og deyða

Krabbameinssjúklingarnir ganga og bíða. Um bíðað verður eftir leikidóminum ella deydánunum í leiknum, er torført at siga, tó at ræðslan fyri tí endaliga, áhaldandi er til staðar

Sjónleikurin: „Á krabbasvalanum, eftir Marianne Goldman“. Umsett: Ebba Hentze. Leikstjóri: Viðar Íggertsson. Pallmynd: Snorri E. Hilmarsson. Ljóssetari: Árni Baldvinsson. Ljós- og ljóðmaður: Davíð Geyti. Búnaar: Hansina Iversen

Tað er eingin lættisoppaleikur, sum hólkurin „Orion“ borðreiðir við í Sjónleikarhúsinum.

Framsýningin leygardagin var ein sonn leiklistarlig uppliving, tó at tú kundi hugsad tær annað innihald.

Sum í so nógvum øðrum av lívins viðurskiftum, so vilja vit heldur samlast um tað væleydnaða og góða, sum lívið hevur at bjóða, heldur enn um kensluna av lemjandi ræðslu, sum tað er, tá fólk verða rakt av álvarslegu krabbameinssjúku. Hinvegin, so kunnu vit ikki tuga hesa ella aðrar deyðligar sjúkur burtur.

Leiklist skal vera ein spegilmynd av tí veruliga lívinum, so hvi ikki taka avbjóðingina og fara í Sjónleikarhúsið?

Tað er einki ivamál, tá vit siggja pallin, at vit eru stódd á sjúkrabúsi.

Sjúkrastovan virkar søttremsandi kold. Eitt forhang av plastík er høvuðsprýði,

og hetta kann dragast fyri, so sjúklingarnir eru púra avbyrgdir frá umheiminum.

Ljósíð streymar kalt út yvir áskoðarafjöldina. So hvørt sum frálíður í viðgerðini, setir sjúkan síni grelligu tekin á sjúklingarnir, eitt nú at tær teirra bráðliga eru skallutar. Tað er skelkandi, men eisini sannførandi, um sjúkusoðan skal sigast í øllum sínum ræðuleika.

I gongini rundan um sjúkrastovuna, siggja vit við hvørt gjøgnum forhangid, hvussu sjúkrasystirin og tær avvarðandi ræðsluslugin og fríðleys reika aftur og fram.

Leikurin byrjar við at tær tríggjar kvinnurnar Gunnhild (Birita Mohr, Olivia (Kristina Hansen) og Hedvig (Súsanna Tórgarð) sum skulu hava kemo- og geislingarviðgerð.

Hedvig er einismøll, men hinar báðar hava menninar við. Tað tyðist ikki at hava sissandi ella ugðandi ávirkan á nakran.

Millum hesi menniskju ferðast sjúkrasystirin Ascha (Ria Tórgarð). Hon roynir at sannføra sjúklingarnar um tað neyðuga í at fáa viðgerð, samstundis sum hjálparloysi hennara hómast. Ómenniskjansliga kemo-viðgerðin er tað einasta viðgerðin, sum er til.

Gregor, maður Gunnhild (Mikkjal Helmsdal) roynir at gera sær tað so íheimligt sum tilber. Gunnhild gerst

frá sær sjálvari, tá hann letur seg í inniskógvarnar, tí, sum hon sigur - vit eru ikki heima.

Drongurin hjá Oliviu Oskar (Allan Dalsgarð) ger eisini burtúr, at tær bæði skulu kenna seg heima. Við sær hevur hann borðduk, vínfloku og tvey gløs - og „Børsen“, sum skiliga skal siga frá, hvat hann fæst við úti í samfelagnum.

At enda kemur Hedvig inn. Hon er á tað lita ein kvinna av tí „betra“ slagnum. Hon kemur júst úr Paris, har hon hevur spælt sær við einum elskara, sum hon gav pening fyri at fara í song við sær.

So hvørt sum viðgerðin fer fram, siga kvinnurnar frá sínum lívi. Tær eru so ymsiskar, og kortini skulu tær berjast um eitt og sama mál - at yvirleva.

Hedvig er einkja, sum í síni tíð hevur mist sonin, Gunnhild er gift og eigur tvey børn - hálvaksna dóttur og er sjúkamma sonin hjá manninum. Olivina er ung kvinna, sum lesur á universitetinum, og hevur telduna við, so hon kann fyrrreika seg til próvtøkuna.

I tíðarbilinum sita tær á svalanum úttan fyri sjúkrastovuna. Har fáa vit innlit í teirra lívi - meðan tær lást sum tær líva, men við óttanum um tað, sum kann henda, um viðgerðin ikki eydnast.

ast, kanska bert av eini upplýsing ella eini hending. Henda ræðslan kennist verulig, og er einamest leikarunum fyri at takka. Tað er sum at verða áskoðari til ein matrudreyim.

Hóast óvnið verður sera menniskjanliga lýst - bæði í góðum og ringum lötum, so er spurningurin kanska, um tað gagnar at fáa hesa viðgerð. Einastaðni sigur ein teirra, at viðgerðin bert er ein háttur at leingja um deyðan. Leikurin tekur ikki støðu fyri ella móti kemo-viðgerð, men kensla av at tað ikki loysir seg, hóast.

Har ganga tær, tengdar at hvør sínum stativi við eitrandi kemiska evninum, sum skal drepa krabbakýknurnar. Tær reika ófriðarliga aftur og fram áhaldandi, tvíandi av møði og ræðslu.

Mest skelkandi og kortini hugvekjandi er leikbrot í seinni parti í leiknum, har vónirnar bresta og sjúklingarnir geva seg fullkomiliga í deydánsin, við „Boleró“ hjá Ravel, sum fylgispæli.

Henda myndin er so ræðulig, at tú neyvan fært hugsa. Tú letur bara tæy á pallinum fáa fríð at gera seg líðnan, samstundis sum tú vónar, at alt skjótt er av. Kanska er tað sama kensla vit hava, tá vit ynskja, at deydiliga sjúk fólk skulu fáa fríð?

Um leiklist er at fara út um menniskjanlig mark, og samstundis verða sannførandi móti veruleikanum, so vísu leikararnir eina sannførandi mynd av, hvussu veruleikin eisini kann vera.

Tað er prógvad áður, at vit eiga góðar kvinnuligar sjónleikarar. Tað prógvadu tær fyra: Súsanna Tórgarð, Ria Tórgarð, Birita Mohr og Kristina Hansen, eisini hesaferð.

Kanska vóru leiklutir hjá Allan Dalsgarð og Mikkjal Helmsdal ikki so væl fráfarnir í leikritinum. Tað var

kanska orsökini til tað ógjørliga hjá teimum, at „spæla“ upp til kvinnuligu leiklutirnar.

Óskiljandi var t.d. leikparturin, tá tær báðir mennir grátandi hálsfegnast, í síni ómegd, samstundis sum ein av týðningarmestu leikbrotunum hjá einum av sjúklingunum fer fram á pallinum. Hetta leikbrotið vardi ov leingi og virkaði sum bíligt, kensluborð undirspæl.

Eisini seinasta leikbrotið, tá maðurin hjá Gunnhild kemur á pallin, tyktist burtúrvið í heildini. Sjúkrastovan er tóm og leikurin er liðugur. Tá maðurin byrjar at tosa um sínar kenslur er ovboðið. Áskoðarin orkar ikki meir.

Bert, um tað var ætlanin hjá rithøvundanum at geva áskoðarunum hesa kensluna, kann endaspælið góðtakast. Tað kom bert ikki nóg greitt fram á pallinum.

Ljóssetingin hevur altíð stóran týðning í einhvørjari framfærslu. Í hesum leiknum er ljóssetingin ein høvuðstáttur, sum er við til at seta óhugnaliga dámin á framfærsluna. Tað eydnaðist til fulnar.

Ein sera væl leikstjórnður leikur, sum Vítar Eggertsson, leikstjóri, hevur sett upp, og sum enn einaferð prógvar týðningin av slíkum mentanarliga samstarvi við grannar okkara fyri vestan.

Dagny Joensen

URMAKARLÆRLINGUR

Klokkan í SMS sóknast eftir urmakarlærlingi at byrja skjótast til ber

Ert tú ein ung genta ella drongur, og hevur tú áhuga í at fáa eina góða utbugving, so er hetta kanska nakað fyri teg.

Tú mást í minsta lagi hava 9. floks prógv, vera fitt/ur í hondunum og fryntlig/ur og fyrikomandi.

Utbugvingin tekur 4 ár - helvtina av tíðini ert tú í skúla í Dannark, skulin byrjar 1. august - restina av tíðini arbeiðir tú í Klokkan.

Ljóðar hetta sum nakað fyri teg, so send eina skrivliga umsókn til:

Klokkan, SMS, Boks 1304, 110 Tórshavn

í seinasta lagi 15.4.97.

Vilt tú vita meira um utbugvingina, aðrenn tú sendir umsóknina, kanst tú ringja til Klokkan, tlf. 10606 og tosa við Hans.

Klokkan
Tín Ur- og Gullsmíður - SMS - Tlf. 10606